

Scoren door Scholing

Risicofactoren tijdens intake en bij follow-up

Universiteit Utrecht

M. M. van Daelen (3557308)

Masterthesis Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken

Universiteit Utrecht aan de Faculteit Sociale Wetenschappen

Thesisbegeleider: M. van Londen

25 juni 2012

Abstract

Objective “ Scoring through Education” is a project from the foundation “Vitesse Betrokken”, and started in October 2007. The project focuses on a risk population in the age group between 17 and 23 years old who don’t have a “start qualification”. The aim of this research is to identify the risk factors during intake and after follow up.

Methods At the start of the project 132 intake forms were compared with a self report questionnaire, gathered at least six months after finishing the project ($N=45$, 34 percent). Since ex-participants were difficult to approach, a reunion was organized during which the data was gathered.

Results The participants (91 percent male, 34 percent immigrant) had a mean age of 21 and were having multiple problems with the law, alcohol and drugs abuse. After finishing the project a significant improvement in work (60 percent) relationships (32 percent) and having children (20 percent) was found. Furthermore we determined there were more people with psychological problematic behaviour, compared to the moment of intake. Participants with a job had significant less risk factors compared with participants without a job. This did not apply to participants with only a diploma.

Conclusion Participants starting the “Score through Education” program don’t have a job or an education, and experience multiple problems. From the follow up measurement we conclude that a total of sixty percent of the participants have a job after going through the program and have less contact with the law. Having a job corresponds to having less risk factors. Nevertheless this group still experiences problematic psychological behaviour and drug abuse. We propose that aftercare in the form of a fixed contact person would be desirable.

Keywords School dropout, risk factors, intake, follow up.

Samenvatting

Doelstelling Scoren door scholing is een project van Stichting Vitesse Betrokken. Dit project is gestart in oktober 2007, met als doelgroep risicjongeren zonder startkwalificatie in de leeftijd van 17 tot en met 23 jaar. Het doel van het project is jongeren uit te laten stromen richting school of werk. Dit onderzoek is er op gericht om de risicofactoren van de jongeren in kaart te brengen bij intake en na follow up.

Methode De intakegegevens van 132 jongeren bij de start van het project zijn vergeleken met de zelfrapportage via een vragenlijst, ten minste een half jaar na afronding van het project ($N=45$, 34 procent). Omdat deze oud-deelnemers moeilijk te bereiken zijn is een reünie georganiseerd om de vragenlijst af te nemen.

Resultaten De deelnemers (91 procent mannen, 34 procent allochtoon) zijn gemiddeld 21 jaar en hebben meerdere problemen bij de start, onder andere justitiecontacten, alcohol- en drugsgebruik. Na afronding van het project hebben significant meer jongeren een baan (60 procent), een relatie (32 procent) en kinderen (20 procent). Ze hebben minder justitiecontacten, maar geven wel vaker aan dat ze psychische problemen hebben.

Jongeren die een baan hebben, hebben minder risicofactoren dan jongeren zonder baan. Voor jongeren met alleen een diploma en geen baan bestaat dit verschil niet.

Conclusie Jongeren die deelnemen aan Scoren door Scholing hebben geen werk en geen diploma en ervaren meerdere problemen. Follow-up gegevens na dit project laten zien, dat de meerderheid werk heeft en minder justitiecontacten. Werken hangt samen met het ervaren van minder risicofactoren. Desondanks blijft deze groep veel problemen ervaren op het gebied van psychische problemen en middelengebruik. Een nazorgtraject in de vorm van een vaste contactpersoon zou wenselijk zijn.

Trefwoorden Voortijdig schoolverlaten, risicofactoren, intake, follow up.

Introductie

Scoren door Scholing is een project van Stichting Vitesse Betrokken, opgericht in oktober 2007. Dit project richt zich op risicojongeren in de in de leeftijd van 17 tot en met 23 jaar zonder startkwalificatie. Een startkwalificatie is een afgeronde mbo opleiding op minimaal mbo-2 niveau of een afgeronde HAVO of VWO opleiding (de Vries, et al., 2004). Het project maakte onderdeel uit van het actieplan 'Aanval op de uitval' (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2010).

Het doel van Scoren door Scholing is de jongeren terug te laten keren naar school of uit te laten stromen richting werk. Vitesse speelde een rol in dit project door als aantrekkingsfactor voor de jongeren te fungeren. Deze jongeren zijn niet gemotiveerd om te presteren op school, een project als Vitesse wekt wel hun interesse (Vitesse Betrokken, 2007).

Dit onderzoek is een analyse of de risicofactoren van de deelnemers van Scoren door Scholing zijn afgenomen. De vraagstelling luidt: In hoeverre zijn de risicofactoren op het gebied van persoonlijke factoren, gezinsfactoren en maatschappelijke factoren afgenomen na afronding van Scoren door Scholing.

Persoonlijke factoren

Er spelen meerdere factoren een rol wanneer jongeren voortijdig schoolverlaten; persoonlijke factoren; waaronder psychische stoornissen en de hersenontwikkeling van adolescenten die een rol speelt bij het nemen van risico's, gezinsfactoren; hierbij kan gedacht worden aan economic capital, human capital en cultural capital en als laatste maatschappelijke factoren; onder maatschappelijke factoren vallen de invloed van leeftijdgenoten, het gebruik van middelen en het in aanraking komen met justitie.

De persoonlijke factoren bestaan onder andere uit psychische stoornissen van de jongere zelf. Een psychische stoornis heeft invloed op het dagelijks functioneren van het individu. Bruffaerts, Bonnewyn en Demyttenaere (2010) hebben onderzoek gedaan naar studenten die volgens de DSM- IV aan een psychische stoornis leden en de behaalde schoolresultaten. Hieruit bleek dat deze studenten een 1,3- 15,2 keer zo grote kans hadden om te stoppen met hun studie dan degenen zonder psychische stoornis. Tot 14 procent van de voortijdig schoolverlaten van de middelbare school en 5 procent van de hogeschool opleidingen zou veroorzaakt worden door het hebben van één of meerdere psychische stoornissen. Het effect van een angst- en stemmingstoornis lijkt minder van invloed dan een stoornis gerelateerd aan het beheersen van impulsen en verslavingen. Daarnaast hangt het af van de mate van de psychische stoornis en de hoeveelheid stoornissen, wat voor invloed dit heeft op voortijdig schoolverlaten. Stemningsstoornissen vergroten de kans op uitval in het

middelbaar onderwijs. Verslavingen zorgen niet voor het beëindigen van middelbaar onderwijs, echter wel voor het niet starten met hoger onderwijs (Bruffaerts, et al., 2010). Lee, et al., (2009) toont aan dat er een relatie is tussen het hebben van een depressie of een andere stoornis zoals ADHD, CD, Angststoornissen, stemmingsstoornissen, en voortijdig verlaten van school (Lee, et al., 2009). Een depressie op jonge leeftijd vormt een risicofactor voor een latere chronische depressie, alcoholverslavingen, zelfmoordpogingen, voortijdig verlaten van school en daardoor ongeschoold werk moeten verrichten en vroegtijdig ouderschap (Fergusson & Woodward, 2002).

Hersenontwikkeling Naast psychische stoornissen speelt de ontwikkeling van de hersenen een belangrijke rol tijdens de adolescentie en de keuzes die jongeren maken. Hierbij gaat het met name om de hersenrijping van de prefontale cortex (Westenberg, et al., 2009). De ontwikkeling van de prefontale cortex hangt samen met de capaciteiten die belangrijk zijn voor schoolsucces en de psychosociale ontwikkeling (Westenberg, et al., 2009).

Tijdens de adolescentie wordt ook de emotionele ontwikkeling gestimuleerd. Tijdens deze periode verandert de sociale omgeving en wordt er meer tijd besteed aan leeftijdgenoten dan aan ouders, waarbij er meer conflicten met ouders kunnen optreden (Casey, et al., 2008). De rijping van de prefontale cortex zorgt voor een lineaire toename in ontwikkeling van kind naar volwassenheid. Dit kan verklaren dat kinderen met een onderontwikkelde prefontale cortex, wat de basis is voor cognitieve en emotionele functies, gedragsproblemen krijgen op latere leeftijd. Dit kan echter niet als enige oorzaak aangewezen worden (Boelema, et al., 2009; Casey, et al., 2008; Steinberg, 2005). Onrijpheid op psychosociaal gebied kan er voor zorgen dat jongeren meer korte termijn en conformistische keuzes maken. Het meten van de psychosociale ontwikkeling zou dus een goede methode zijn om adolescenten die risico lopen op het voortijdig verlaten van school op te sporen. Dit meten kan met behulp van een rijpingschaal op moreel, sociaal, cognitief en emotioneel gebied, die wordt ingevuld door docenten van mogelijke uitval leerlingen. Daarnaast vullen de leerlingen zelf een vragenlijst in waarmee hun psychosociale/ego-ontwikkeling wordt gemeten (Westenberg, et al., 2009).

Naast het meten van de psychosociale ontwikkeling zijn er andere factoren van invloed op het voortijdig verlaten van school. Zo zijn er drie componenten belangrijk voor de schoolprestaties. Als eerste zelfregulerend leren, waaronder metacognitieve strategieën voor plannen en monitoren. De eigen controle en management van academische taken is een ander belangrijk component, hier gaat het bijvoorbeeld om studenten die een moeilijke taak kunnen volbrengen met veel lawaai op de achtergrond wat meewerkt aan een betere cognitie. De derde belangrijke factor is het zelfregulerend vermogen om te leren onthouden en aspecten te begrijpen (Pintrich & de Groot, 1990).

Gezinsfactoren

Naast persoonlijke factoren speelt de achtergrond en de gezinssituatie van de jongere een rol. Hierbij kan gedacht worden aan economic capital, human capital theory en cultural capital (Traag & van der Velden, 2011). Economic capital: Ouders met een hoger inkomen en betere financiële omstandigheden zijn beter in staat om boeken en andere materialen aan te schaffen, zodat de jongeren beter kunnen presteren op school (Traag & van der Velden, 2011). Volgens de Human Capital theory maken ouders de keuze hoeveel tijd en energie ze in hun eigen kinderen investeren, wat resulteert in hoeverre de kinderen in aanraking komen met educatieve - en cognitieve vaardigheden (Rumberger 2001). Cultural capital: kinderen van ouders met een hoog niveau van cultural capital, zijn beter in staat zich aan te passen aan de dominante cultuur op scholen dan kinderen van ouders met minder cultural capital (Traag & van der Velden, 2011).

Daarnaast hebben kinderen uit één ouder gezinnen minder sociale interactie, als slechts één ouder beschikbaar is. Dit geldt ook voor grote gezinnen waar kinderen de interactie tijd van hun ouders moeten delen met broertjes en zusjes. Dit betekent dat kinderen uit één ouder gezinnen en kinderen uit grote gezinnen minder profiteren van hun ouders/opvoeders waardoor er een grotere kans bestaat dat zij eerder school zullen verlaten. Kinderen die bij beide ouders opgroeien doen het over het algemeen beter dan de kinderen die met één ouder opgroeien. Wanneer de middelbare school resultaten vergeleken worden, blijkt dat 87 procent van de kinderen uit een twee ouder gezin een diploma heeft tegen de tijd dat ze twintig jaar zijn, in tegenstelling tot 68 procent van de kinderen met slechts één biologische ouder (MCLanahan ands Sandefur 1994).

Naast gescheiden gezinnen kunnen er nog andere gezinsfactoren een rol spelen bij het voortijdig schoolverlaat van de jongere. Zoals huwelijk, scheiding, ziekte, overlijden, een nieuw samengesteld gezin en verhuizingen naar verschillende buurten en scholen. Verschuivingen binnen het gezin hebben een grotere impact op jonge kinderen dan op de jeugd. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de jeugd een grotere invloed heeft en meer controle over de situatie dan een jonger kind. De impact van een veranderende gezinssituatie is bij een kind tussen de vier en zeven jaar vele malen groter, dan op latere leeftijd, wat de kans op voortijdig schoolverlaat vergroot (Alexander, Entwisle & Horsey, 1997). Binnen een gezinssituatie leveren een hoge mate van conflicten in de omgeving van een kind, een over het algemeen een lager niveau van welzijn voor kinderen in vergelijking met kinderen die zijn blootgesteld aan een hoge mate van conflicten van ouders die gescheiden of uit elkaar zijn. Deze resultaten suggereren dat kinderen waarvan de ouders uit elkaar zijn een beter

welbevinden hebben dan de kinderen die opgroeien in een conflictsituatie bij beide ouders (Jekielek, 1998; Amato & Afifi, 2006). Kinderen uit gezinnen met veel conflicten voelen zich meer dan andere kinderen gevangen tussen twee ouders. Deze gevoelens worden geassocieerd met lager gevoel van welzijn en een slechtere kwaliteit van ouder kind relaties (Amato & Afifi, 2006). Het worden blootgesteld aan conflictsituaties is een risicofactor voor het welbevinden van het kind. Een verminderd welbevinden kan leiden tot slechtere prestaties op school, en voortijdig schoolverlaat (Alexander, et al., 1997).

Maatschappelijke factoren

Voortijdig schoolverlaten heeft meerdere consequenties voor de levensloop van individuele mensen als wel een negatieve impact op de maatschappij. Daarnaast correleert vroegtijdig schoolverlaat met hogere levels van delinquentie (Traag & van der Velden, 2011). Een tegengestelde richting blijkt ook het geval, zo zijn verslavingsproblemen en delinquentie problematiek een belangrijke reden om voortijdig school te verlaten (Allen & Meng, 2010).

Vanuit de maatschappij, omvat het latere inkomen van voortijdig schoolverlaters ongeveer de helft van het inkomen van de studenten met een middelbare schooldiploma. De helft van de families met een sociaal inkomen en de helft van de detentie populatie bestaat uit voortijdig schoolverlaters (Alexander, Entwisle & Horsey, 1997).

Voor het voortijdig verlaten van school worden meerdere redenen genoemd: school gerelateerde problemen wordt door 77 procent genoemd, familiere factoren wordt door 34 procent genoemd en als laatste werk gerelateerde factoren door 32 procent. Daarnaast spelen de familie, de maatschappij, de rol van de school en de studenten zelf een rol (Allen & Meng, 2010; Rumberger, 2001; Verdugo, 2011).

Meer scholing omvat ook een aantal predictoren met name op het gebied van gezondheid. Hoe meer scholing mensen hebben gehad, hoe beter hun gezondheid lijkt te zijn. Betere scholing wordt geassocieerd met lagere overlijdingskans, in tegenstelling tot weinig scholing wat leidt tot een grotere overlijdingskans. Hoe minder scholing mensen hebben gehad, hoe meer risicofactoren ze op gezondheidsgebied zullen nemen, zoals roken, overgewicht en een lage mate van intellectuele inspanning (Freudenberg & Ruglis 2007). Het tegenovergestelde is dus ook het geval, het niet afronden van een opleiding blijkt in relatie te staan met een slechtere gezondheid op latere leeftijd (ter Bogt, van Lieshout, Doornwaard & Eijkemans, 2009).

Middelengebruik Jongeren die met drugs en andere middelen in aanraking komen zijn veelal jongeren uit een kwetsbare groep, zoals voortijdig schoolverlaters, daklozen, jongeren

die in een instelling verblijven of in pleegzorg zitten, jongeren van verslaafde ouders of broers en zussen, en jongeren met een psychische stoornis (Lloyd, 1998; Hasselt, 2010).

In aanraking komen met verschillende hulpverleningsinstanties vergroot de kans op drugsgebruik en delinquent gedrag. Het gebruik van marihuana door ouders speelt daarnaast ook een belangrijke rol voor het gebruik bij adolescenten. Ook schoolgerelateerde problemen vergroten de kans op drugsgebruik (Cheng & Lo, 2011).

Meerdere factoren zijn van invloed wanneer het gaat om het consumeren van sigaretten, alcohol en drugs. Deze factoren komen overeen met de factoren die van invloed zijn bij het voortijdig verlaten van school. Hierbij speelt de community een belangrijke rol; lage verbinding met school, laag educatieniveau en de heersende normen in de buurt over het gebruik van deze middelen. Gezinsfactoren waaronder conflicten, lagere sociaal economische achtergrond en ouders die zelf deze middelen gebruiken, verhogen het risico op het consumeren van drugs bij de jongere.

Gezinsleden met alcoholproblematiek verlagen de leeftijd waarop jongeren starten met alcohol gebruik.. De meeste jongeren consumeren hun eerste glas alcohol vaak onder toezicht van ouders. Ouders die zelf veel alcohol consumeren gaan toleranter om met het drankgebruik van de jongeren. Dit kan een grote invloed hebben op het vroeg starten met drinken van jongeren (Boelema, ter Bogt, van den Eijden & Verdurmen, 2009). Daarnaast speelt de invloed van leeftijdgenoten een belangrijke rol en als laatste individuele factoren zoals antisociaal gedrag en het zoeken naar sensatie (Latimer & Zur, 2010).

Jongeren ontwikkelen al op jonge leeftijd een positief of negatief zelfbeeld met betrekking tot schoolprestaties. Adolescenten die een negatiever zelfbeeld hebben over hun schoolprestaties zullen eerder roken, drinken en blowen. Ter Bogt, van Lieshout, Doornwaard en Eijkemans (2009) vinden een relatie tussen alcoholgebruik en lage schoolprestaties, spijbelen en voortijdig schoolverlaten. Adolescenten die eerder en vaker drinken presteren op school slechter en verlaten deze vaker zonder diploma. Cannabis gebruikers presteren minder, spijbelen meer en hebben mindere verwachtingen van het uiteindelijke niveau wat gehaald kan worden. Adolescenten die cannabis gebruiken lopen een groter risico op voortijdig schoolverlaten. Dit kan echter ook omgekeerd werken, slechte schoolprestaties kunnen ook een voorspeller zijn van later drugsgebruik (ter Bogt, van Lieshout, Doornwaard & Eijkemans, 2009).

Buurt De buurt waarin jongeren opgroeien speelt een belangrijke rol bij het ontwikkelen van drugs gebruik (Cheng & Lo, 2011). De nadelen van de buurt hebben een significant effect op drugsgebruik in de adolescentie dit boven de invloed van sociaal economische status. Een verklaring voor de link tussen een nadelige buurt en drugsgebruik

kan verklaard worden door de grotere blootstelling aan drugs, drugsgebruikers en drugsdealers (Boardman, Finch, Ellison, Williams and Jackson 2001).

Uit onderzoek is gebleken dat de effecten van een achterstandsbuurt en drugsgebruik samenhangt met het individuele inkomen. Dit geldt dan met name voor een inkomen onder de \$10.000 per jaar in vergelijking met hogere inkomens. Een verklaring kan hierbij liggen dat personen met een hoger inkomen minder interactie met de buurt en burens hebben dan mensen met een lager inkomen. Een andere mogelijkheid is dat niet de buurt een verklaring is voor het gaan gebruiken van drugs maar dat de drugsgebruikers naar een bepaalde buurt vertrekken. (Boardman, et al., 2001).

Scoren door Scholing Het percentage uitvallers in de Arnhemse wijken; het Arnhemse broek, Klarendal, Malburgen/Immerloo, Presikhaaf, zijn ongeveer twee keer zo hoog als gemiddeld in Arnhem. (aanval op de uitval, Gemeente Arnhem). Scoren door Scholing richt zich met dit gegeven in eerste instantie alleen op de wijk Het Broek.

Scoren door Scholing heeft twaalf groepen gedraaid, in de periode van oktober 2007 tot en met juni 2011. In totaal hebben 142 deelnemers deelgenomen aan dit project. Wanneer er gekeken wordt naar onderstaande tabel ‘Aanval op de uitval’(Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap, 2010) kan er worden geconcludeerd dat het percentage voortijdig schoolverlaters is afgenomen. Vitesse heeft zich gericht op een beperkte doelgroep hiervan, van ongeveer 2000 uitvallers per jaar bereikt Scoren door Scholing er ongeveer 30 (Groen & Heesen, 2009).

Tabel 1 : Schooluitval in regio Arnhem / Nijmegen (Aanval op de uitval, Gemeente Arnhem)

Schooljaar	Aantal deelnemers	Aantal vsv'ers	vsv-percentages
2005 – 2006	51.001	2.039	4,0%
2006 – 2007	51.280	2.122	4,1%
2007 – 2008	52.162	1.909	3,7%

Scoren door Scholing bestaat uit een tiental weken waarin de jongeren in het eerste traject, bestaande uit vijf weken, sociale vaardigheden, beroepshouding en beroepskeuze krijgen aangeleerd. In het opeenvolgende traject van vijf weken lopen de jongeren stage om vervolgens door te stromen richting werk of onderwijs. Echter na twee jaar van Scoren door Scholing veranderde dit aangezien het lastiger werd om stageplaatsen voor de jongeren te vinden. Scoren door Scholing richt zich op de eigen kracht van de jongeren. De jongeren krijgen door middel van het project inzicht in wat ze willen, hoe ze dat zouden willen

bereiken en wie daar een rol in zou kunnen spelen. De jongeren denken zelf mee aan een oplossing van het probleem (Vitesse Betrokken, 2007).

Om de jongeren te bereiken werd als extra stimulans om deel te nemen aan het project een salaris uitgekeerd. In de startfase van het project mochten jongeren met een wajong uitkering deelnemen, deze waren echter uitgesloten van salaris. Een vergoeding was alleen voor de jongeren die geen inkomsten verkregen. De uitwonende deelnemers kregen een salaris van 100 procent, de thuiswonende deelnemers kregen een kleiner bedrag. Op basis van aanwezigheid werd dit bedrag wekelijks uitgekeerd. Een deelnemer die vijf dagen aanwezig was kreeg 100 procent, voor iedere dag minder werd de vergoeding met 20 procent verlaagd. (Vitesse Betrokken, 2007).

Binnen het project 'Scoren door Scholing' zijn er verschillende actoren betrokken: Vitesse, Stichting Vitesse Betrokken, ROC Rijnijssel, Gemeente Arnhem, Team VSV, Pactum Rijnside, (Stage) Bedrijven, UWV Werkbedrijf, Budget Advies Centrum, Deelnemers'.

In deze studie worden bij de jongeren die hebben deelgenomen aan Scoren door Scholing de risicofactoren op persoonlijk-, gezins- en maatschappelijke factoren bij intake en follow up vergeleken.

Methode

Procedure

Om de verschillende risicofactoren te beschrijven, zijn er twee meetmomenten. Meetmoment één vindt plaats uit de dossiergegevens van de intake, dit is afgenomen door de projectleider van Scoren door Scholing. Hierbij worden de verschillende risicofactoren op persoonlijk, gezin en maatschappelijk vlak in kaart gebracht. Het tweede meetmoment vindt plaats na de afronding van het project, in februari 2012. Deze follow up vindt tenminste na zes maanden plaats, de laatste groep is in juni 2011 afgerond. In het vervolg wordt er gesproken over posttest. In totaal hebben er 142 jongeren deelgenomen aan Scoren door Scholing waarvan er 132 volledige intakegegevens beschikbaar waren. Tien jongeren zijn niet verwerkt in dit onderzoek gezien de ontbrekende gegevens.

Voor de follow up is er voor gekozen om door middel van een reünie (figuur 1) voor de deelnemers van Scoren door Scholing de data te verzamelen. Tijdens de reünie hebben de deelnemers individueel een vragenlijst ingevuld. Voor deze methode is gekozen omdat het een lastige doelgroep betreft die moeilijk te bereiken is. Middels een reünie waarbij de jongeren elkaar, de stagiaires en de groepsleider weer terug konden zien en hierbij de

wedstrijd Vitesse- NAC konden bijwonen, werd ingespeeld op de interesse van de jongeren. Uit contact met oud-deelnemers bleek dat er een motivator nodig was om de jongeren naar het stadion te laten komen, door de jongeren te betrekken bij de organisatie van de reünie bleek dat een kaartje voor Vitesse – NAC een belangrijk punt was om deel te nemen aan de reünie. Daarnaast kregen alle deelnemers die deelnamen aan de reünie een sjaaltje van Vitesse en kon er een gesigneerd Vitesse shirt worden gewonnen bij een Vitesse quiz, om op deze manier de komst naar de reünie aantrekkelijk te maken.

Respondenten

Om de jongeren te vinden en op te sporen is er gebruik gemaakt van social media. Via een Scoren door Scholing pagina op hyves en facebook zijn de jongeren getracht op te sporen. Uiteindelijk zijn er via facebook 29 deelnemers bereikt. Dat wil zeggen dat zij de uitnodiging hebben geaccepteerd om lid te worden van de Scoren door Scholing pagina. Daarnaast hebben 18 deelnemers de uitnodiging via hvyes geaccepteerd.

Vanuit de 142 intake-gegevens van de jongeren zijn de telefoonnummers en emailadressen achterhaald om ook via deze manier de jongeren te bereiken. Echter veel gegevens waren niet correct. Via mail is het moeilijk te controleren of de uitnodiging is ontvangen en gelezen. Daarnaast is via de snowball sampling jongeren bereikt (Landsheer, t Hart, de Goede & van Dijk, 2003), met name telefonisch en via facebook, ook via de blackberry ping zijn jongeren bereikt. Ook zijn de jongeren via sms op de hoogte gehouden van de reünie.

Van twee jongeren is het bekend dat deze in detentie verkeren, één jongere woont in Duitsland, één jongere woont in België en zes jongeren zijn onbekend bij de gemeente Arnhem.

In tabel 1 een overzicht van het aantal deelnemers die per methode zijn bereikt.

Tabel 1: Overzicht bereikte jongeren

	Facebook	Hyves	Telefonisch	Ping	Email	Post	Totaal bereikt
Aantal jongeren	29	18	37	2	61	142	60

Verder is er contact geweest met hulpverleningsinstanties die deze jongeren hebben doorverwezen zoals, 2Getthere, Vast en Verder, Pactum en overige jongerenwerkers. Als laatste is er contact geweest met de Gemeente Arnhem om via de gemeente basis administratie de juiste adres gegevens te verkrijgen, om op deze manier per post een

uitnodiging voor de reünie te kunnen sturen (figuur 1). Via bovenstaande methodes zijn in totaal ongeveer 60 jongeren van de oorspronkelijke 142 bereikt, een percentage van 42.3 procent, dit omdat een aantal jongeren dubbel zijn bereikt door bijvoorbeeld facebook en telefonisch.

Uiteindelijk hebben ongeveer 40 jongeren zich aangemeld voor de reünie, hiervan zijn 20 jongeren daadwerkelijk geweest. Wellicht speelden de weersomstandigheden hierbij een rol, wat voor een moeilijker bereikbaarheid voor het stadion zorgde. De overige jongeren zijn telefonisch benaderd om de vragenlijst in te vullen. Hierbij vond doormiddel van de vragenlijst een gestructureerd interview plaats. Via deze methode zijn er nog eens 23 vragenlijsten beantwoord. In tabel 2 een overzicht van de methode voor het afnemen van de vragenlijsten.

Van de 60 bereikte jongeren hebben er uiteindelijk 45 meegedaan aan het onderzoek, een percentage van 75 procent en 42.3 procent van de totaal 142.

Tabel 2: Overzicht afname vragenlijst

	Totaal	Reünie	Telefonisch	Afspraak GelreDome	Totaal bereikt
Jongens	120	19	22	-	31
Meisjes	12	1	1	2	4
Totaal	142	20	23	2	45

Figuur 1: Uitnodiging reünie

Onderzoeksinstrumenten

De intakegegevens van alle twaalf groepen zijn gerapporteerd op de daarvoor opgestelde intakeformulieren. Er waren van de 142 jongeren 132 intakegegevens beschikbaar, tien intakeformulieren waren niet volledig ingevuld of niet aanwezig waardoor deze niet meegenomen konden worden in dit onderzoek. Deze formulieren verschilden in 2007 echter van opzet met de formulieren uit 2010. De posttest bestond uit een vragenlijst (figuur 2 en bijlage) om hiermee de risicofactoren in kaart te brengen; leeftijd, nationaliteit en het hebben van een stoornis, gezinsfactoren; woonsituatie, relatie en kinderen en maatschappelijke factoren; in aanraking komen met hulpverlening, justitie, het consumeren van alcohol en drugs, het hebben van schulden en werk of opleiding te meten. De vragenlijst is gebaseerd op de intake gegevens van de jongeren. Deze vragen gingen over persoonlijke aspecten, werk en opleiding gerelateerde vragen en vragen over de gezinssituatie (Vitesse Betrokken, 2007).

The image shows two pages of a questionnaire. The left page is titled 'Vragenlijst Scoren door Scholing' and contains sections for 'School/werk' and 'Persoonlijk'. The right page is titled 'Persoonlijk' and contains questions about personal background, mental health, and family. Both pages have a logo for 'STICHTING VITESSE BETROKKEN'.

Figuur 2: Vragenlijst

Methodologische kwaliteit

Om betrouwbare en valide data te verzamelen zijn er in dit onderzoek verschillende keuzes gemaakt. Er is gekozen voor het opstellen van een vragenlijst, om zo optimaal mogelijk de risicofactoren in kaart te kunnen brengen. Deze vragenlijst is gebaseerd op de intakegegevens die bekend waren bij Stichting Vitesse Betrokken. Daarnaast is bij het telefonische interview de vragenlijst als leidraad van het gesprek gebruikt, om zo de data te kunnen vergelijken. Een voordeel van de gekozen dataverzamelmethode is dat het anoniem ingevuld kan worden, waardoor respondenten mogelijk minder sociaal wenselijke antwoorden zullen geven (Baarda, 2009).

De resultaten uit de pre- en posttest zullen apart worden toegelicht en daarnaast wordt er nog gekeken naar het verschil tussen de pretest van de hele groep en de pretest van de

deelnemers die ook bekend zijn in de nameting. De analyse van de onderzoeksgegevens kan worden opgedeeld in risicofactoren omtrent persoonlijke factoren, gezinsfactoren en maatschappelijke factoren.

Resultaten

Pretest

In tabel 3 staan de gegevens voor de gehele groep in kolom twee.

Persoonlijke factoren Uit onderzoek is gebleken dat het merendeel (N=120, 90.9 procent) van de deelnemers bij de voormeting man betreft en twaalf deelnemers vrouw (9.1 procent). Van de deelnemers is een derde (33.9 procent) van niet Nederlandse afkomst.

Ongeveer een vierde (22.6 procent) van de respondenten geeft aan een stoornis te hebben. De verhouding tussen mannen en vrouwen is hierbij nagenoeg gelijk. In verhouding hebben iets meer autochtone (25 procent) dan allochtone deelnemers (15.9 procent) een stoornis. De meest voorkomende zijn ADHD, gevolgd door dyscalculie, depressie en dyslexie.

Gezinsfactoren De helft van de jongeren woont nog thuis (51.1 procent), de verhouding tussen mannen en vrouwen ligt hierbij nagenoeg gelijk, bij de mannen wonen er 61 thuis en van de vrouwen, wonen er zes thuis. Van de uit- en thuiswonende deelnemers wonen ongeveer evenveel autochtone (45.5 procent) als allochtone (41.3 procent) deelnemers thuis.

Bijna een vijfde deel heeft een relatie (17.7 procent), in verhouding meer mannen dan vrouwen. Minder allochtonen (18.6 procent) dan autochtonen (17.2 procent) hebben een relatie.

Vijf mannen en één vrouw hebben een kind (4.5 procent). Meer autochtone deelnemers dan allochtone deelnemers.

Werk en opleiding Bij aanvang van het project had geen enkele jongere werk, Ruim een derde (36.2 procent) heeft bij aanvang van het project een vmbo niveau 1 of 2 diploma. Bijna twee keer zo veel meisjes (63.6 procent) als jongens heeft een diploma (33.6 procent). Meer autochtone (39.2 procent) dan allochtone (30.2 procent) deelnemers hebben een diploma.

Maatschappelijke factoren Een groot gedeelte van de deelnemers (88.7 procent) is in aanraking gekomen met de hulpverlening. Opvallend is dat dit alle vrouwen uit het project betreft. Er is nauwelijks een verschil tussen autochtone jongeren (89.2 procent) of allochtone jongeren (86 procent).

Meer dan de helft van de deelnemers is in aanraking gekomen met justitie (53.9 procent). Dit gaat om meer dan de helft van de mannen en ongeveer een derde van de vrouwen. Er is nauwelijks verschil tussen autochtone (51.1 procent) en allochtone deelnemers (59 procent).

Het merendeel van de jongeren drinkt alcohol (66.9 procent), van de vrouwen drinkt minder dan de helft, van de mannen drinkt meer dan de helft. Ook autochtone deelnemers (71 procent) drinken meer dan allochtone (59.5 procent) deelnemers. Daarnaast gebruikt meer dan de helft van de jongeren drugs (54.3 procent). Bij vrouwen en mannen is dit beide meer dan de helft. Bij autochtone (55.9 procent) en allochtone deelnemers (51.1 procent) is het consumeren van drugs nagenoeg gelijk.

Iets minder dan de helft van de deelnemers heeft een schuld (45.9 procent) dit is bij de mannen redelijk gelijk verdeeld, echter heeft van de vrouwelijke deelnemers maar een derde een schuld. Bij allochtone deelnemers is dit percentage de helft (50 procent), bij autochtone deelnemers is dit iets minder dan de helft (43.5 procent).

Ruim de helft van de jongeren doet aan sport (60.6 procent). Voor mannen geldt dat meer dan de helft een sport beoefent, in tegenstelling tot de vrouwen waarbij minder dan de helft een sport beoefent. Voor allochtone en autochtone deelnemers geldt dat bij beide meer dan de helft een sport beoefenen.

Doormiddel van de chi² toets valt er te concluderen dat er geen verschil is aan te tonen tussen uit en thuis wonende deelnemers op bovenstaande risicofactoren, geen enkele variabele is significant.

Pretest alle deelnemers versus pretest groep die heeft deelgenomen aan de posttest.

Uit tabel 3 blijkt dat er geen noemenswaardig verschil is te zien bij de intake gegevens tussen de groep die heeft meegewerkt aan de posttest en de overige deelnemers. Deze 45 deelnemers wijken niet of nauwelijks af van de overige 87 deelnemers op basis van de intakegegevens. Er zijn met behulp van de chi² toets geen significante verschillen gevonden waardoor te concluderen valt dat de groep die heeft deelgenomen aan het onderzoek representatief is voor alle deelnemers.

Tabel 3: Overzicht vergelijking pre- en posttest in percentages, one-sided binomial test with $p < 0.05$.

	Pretest hele groep	Pretest selecte groep	Posttest t.o.v. hele groep	P*
	N=132	N=45	N=45	
<i>Man</i>	90.9	86.7	86.7	-
<i>Vrouw</i>	9.1	13.3	13.3	-
<i>Leeftijd (gemiddelde)</i>	20.6	21.7	22.2	-
<i>Nationaliteit</i>	33.9	17.8	20	-
<i>Stoornis</i>	22.6	24.4	44.4	.00
<i>Woonsituatie uitwonend</i>	48.9	48.9	51.1	.45
<i>Relatie</i>	17.7	27.9	31.8	.02
<i>Kinderen</i>	4.5	4.4	20	.00
<i>Hulpverlening</i>	88.3	82.9	51.1	-
<i>Justitie</i>	53.9	51.2	20	.00
<i>Alcohol</i>	66.9	77.4	80	-
<i>Drugs</i>	54.3	57.5	46.7	-
<i>Schulden</i>	45.9	51.4	60	.23
<i>Sport</i>	60.6	50	66.7	.27
<i>Werk</i>	0	0	60	.00
<i>Diploma</i>	36.2	32.5	52.8	.11

* one-sided binomial test with $p < 0.05$

Posttest

Persoonlijke factoren Aan de posttest namen vijfenveertig personen deel (N=45). Het merendeel van de deelnemers is man (N=39, 86.7 procent) en ongeveer een tiende (N=6, 13.3 procent) vrouw. De meerderheid (80 procent) is autochtoon. In de posttest is de nationaliteit van de jongere zelf meegenomen, de nationaliteit van de ouders is onbekend.

Iets minder dan de helft (44.4 procent) van de jongeren geeft aan last te hebben van een vorm van ADHD, ADD, dyslexie, dyscalculie, depressie of een andere stoornis, dit betreft bijna de helft van de mannen en een derde van de vrouwen. Vijftien autochtone deelnemers (41.6 procent) en vijf allochtone deelnemers (55.5 procent) geven aan last te hebben van bovenstaande problematiek.

Gezinsfactoren Van de deelnemers is de meerderheid (51.1 procent) uitwonend. Op één na wonen alle vrouwen zelfstandig, dit in tegenstelling tot de mannen (46 procent). Van de allochtone deelnemers woont op een persoon na iedereen uit huis, in tegenstelling tot de autochtone deelnemers waarbij minder dan de helft uit huis woont.

Bijna een derde van de deelnemers (31.8 procent) heeft een relatie, waarvan een kwart van de mannen en slechts één vrouw. Van de allochtone deelnemers heeft meer dan de helft een relatie, bij de autochtone deelnemers minder dan de helft.

Een vijfde (20 procent) van de deelnemers heeft kinderen, zeven mannen en een vrouw. Van de autochtone deelnemers (N=36) hebben zeven personen een kind (19.4 procent) en bij de allochtone deelnemers (N=9) slechts twee (22.2 procent).

Werk en opleiding Centraal in het project Scoren door scholing stond het terug leiden van de jongeren naar school of werk. Uit de posttest is gebleken dat ruim de helft (60 procent) werk heeft, al dan niet met behoud van uitkering. Hierbij gaat het om de helft van de vrouwen en 15 van de 39 mannen. In verhouding hebben iets meer autochtone deelnemers werk dan allochtone deelnemers. Ruim de helft (52.8 procent) heeft in de nameting een diploma behaald, dit geldt voor twee derde van de vrouwen en voor ruim de helft van de mannen. Ook voor het behalen van een diploma geldt dat er iets meer autochtone (58.6 procent) dan allochtone deelnemers een diploma hebben gehaald (28.5 procent).

Maatschappelijke factoren Na afronding van het project is de helft (51.1 procent) in aanraking gekomen met de hulpverlening, dit gaat om de helft van de mannen en twee derde van de vrouwen. Zestien autochtone deelnemers (44.4 procent) en zeven allochtone (77.7 procent) deelnemers zijn in aanraking gekomen met de hulpverlening.

Een vijfde (20 procent) van de jongeren is in de posttest in aanraking gekomen met justitie, dit betreft acht mannen en een vrouw. Dit zijn er bij de autochtone deelnemers (16.6 procent) zes en bij de allochtone deelnemers (33.3 procent) drie.

Ruim de meerderheid (80 procent) van de jongeren consumeren alcohol, de verhouding tussen mannen en vrouwen ligt hierbij nagenoeg gelijk. Het gaat hierbij om 29 autochtone deelnemers (80.5 procent) en zeven allochtone deelnemers (77.7 procent). Bijna de helft (46.7 procent) consumeert drugs, hierbij gaat het om de helft van de vrouwen en iets minder dan de helft van de mannen. Zeventien autochtone deelnemers (47.2 procent) consumeren drugs en vier allochtone deelnemers (44.4 procent).

Het merendeel van de jongeren in de posttest heeft schulden (60 procent), deze variëren van minder dan 1000 euro tot meer dan 20.000 euro. Hierbij is geen duidelijk verschil tussen mannen en vrouwen, bij beide partijen gaat het om ruim de helft. Eenentwintig autochtone deelnemers (58.3 procent) hebben een schuld en zes allochtone deelnemers (66.6 procent).

Ruim de helft (66.7 procent) van de jongeren beoefent een sport, bij mannen en vrouwen gaat dit om ruim de helft. Vijfendertig autochtone deelnemers (97.2 procent) versus vijf allochtone deelnemers (55.5 procent) beoefenen eens sport.

Contact ouders en leeftijdgenoten De meerderheid van de jongeren heeft gescheiden ouders (65.9 procent). De meeste deelnemers hebben contact met moeder (93.2 procent), de deelnemers kwalificeren dit contact als goed tot zeer goed (77.5 procent). Ruim de helft heeft contact met vader (61.4 procent). Opvallend is dat ruim een derde (35.7 procent) dit contact onvoldoende tot matig vindt. Bijna iedereen (97.7 procent) heeft contact met vrienden, echter een vierde (26.2 procent) kwalificeert dit contact als matig tot voldoende.

De meerderheid (83.7) heeft iemand met wie die over zijn problemen kan praten, de meeste geven aan dat dit een familielid betreft. De jongeren die familie als belangrijkste persoon in hun leven aanwijzen ligt echter een stuk lager (44.7 procent).

Pre- versus posttest

In tabel 3 staan de pre- en posttest weergegeven. Vanuit de vergelijking tussen de pretest van de hele groep en de posttest komt naar voren dat deze jongeren significant (one-sided binomial test with $p < 0.05$) meer werk hebben dan voor Scores door Scholing. Significant meer jongeren geven in de posttest aan een relatie te hebben ($p = .02$) en kinderen ($p = .00$). Daarnaast is het aantal jongeren dat in aanraking is gekomen met justitie significant verminderd ($p = .00$). Het aantal mensen die aangeeft last te hebben van een stoornis is in de

posttest significant ($p = .00$) hoger geworden dan in de pretest. Er wordt geen significant verschil gevonden in relatie met het al dan niet hebben van werk en het consumeren van alcohol en drugs. De binomial test geeft geen significante vermindering in het hebben van werk en het al dan niet in aanraking komen met justitie.

Daarnaast is er een risicoanalyse uitgevoerd waarin met behulp van de t-toets is aangetoond dat er een significant verschil is tussen het aantal risicofactoren (het in aanraking komen met justitie, het consumeren van alcohol en drugs, het in aanraking komen met de hulpverlening, het hebben van een stoornis, het hebben van schulden en het hebben van een buitenlandse nationaliteit) tussen de 18 jongeren die wel werk hebben en de 27 die dat niet hebben ($p = .05$). Het hebben van een diploma geeft geen significante vermindering van het aantal risicofactoren ($p = .30$). Het behalen van een diploma en het hebben van werk geeft wel significant minder risicofactoren ($p = .01$). De factoren die in tabel 3 niet konden worden ingevuld daar waren de voorwaarden van de binomial toets geschonden waardoor er geen geldige score uit naar voren komt.

Tabel 4: Risicoprofiel

	Wel			Geen			P
	N	M	SD	N	M	SD	
Werk	18	3.27*	1.80	27	4.37	1.75	.05
Diploma	19	3.63	1.92	17	4.29	1.83	.30
Werk en diploma	10	2.70**	1.49	26	4.42	1.81	.01

T-test aantal risicofactoren in relatie met werk, diploma, werk en diploma

Ervaring deelnemers

De deelnemers bij wie de vragenlijst mondeling is afgenomen gaven positieve en negatieve punten aan met betrekking tot het project Scoren door Scholing. Een positief aspect wat vaker terug komt bij de jongeren is het thema: dag- en nachtritme, de jongeren geven aan hier veel aan te hebben gehad.

“Vroeg op staan en in slaapvallen, dag en nacht ritme heb ik geleerd”

“Nieuw project, vooral voor ritme en voor doekoes was chill”

Daarnaast wordt door meerdere jongeren genoemd dat ze door het project meer zelfvertrouwen hebben gekregen.

“Ik zat tussen de mannen en dat je dan moet presteren vond ik heel moeilijk, maar geeft je wel meer zelfvertrouwen”

De jongeren geven aan dat ze veel aan het project hebben gehad en de tijd bij het project als een prettige tijd te hebben ervaren.

“Door Scoren door Scholing zit ik op de juiste pad enzo en dat gun ik andere jongeren ook heel erg”

Naast de positieve aspecten worden er ook een aantal aandachtspunten genoemd. Zo geven een aantal jongeren aan dat ze meer plezier hebben gehad dan daadwerkelijk iets te hebben opgestoken. Daarnaast bleek de vergoeding een belangrijke motivator te zijn voor deelname aan het project.

“Was wel handig hoor 1200 euro, was wel reden om mee te doen”

In het project wordt veel vrijheid en niet veel regels ervaren, de jongeren geven dit aan als prettig te ervaren.

“Elk half uur een pauze, elk half uur een joint, kanker lauw was dat”

Daarnaast geven een aantal jongeren aan dat er geen duidelijk verschil wordt gemaakt in doelgroep en ontwikkelingsniveau, met name op vmbo 1 en 2 gericht. De theorie was voor sommige deelnemers te makkelijk. Ook gaven deze deelnemers aan verkeerde informatie over het project te hebben gekregen en hierdoor verkeerd zijn doorverwezen.

“Ik wist niet welke opleiding en ben verkeerd doorverwezen door Pactum”

Als laatste geven de jongeren aan behoefte te hebben aan nazorg. Er is behoefte aan een persoon die ze geregeld om advies kunnen vragen over uiteenlopende zaken als solliciteren, werk en hoe ze dit moeten aanpakken.

“Ik zou gewoon graag iemand om advies willen vragen, gewoon iemand die je even kan bellen ofzo met een gewone vraag weet je”

Discussie

In deze studie zijn de risicofactoren bij intake en follow up bij de jongeren van Scoren door Scholing in kaart gebracht. De doelstelling van het project betrof het terug herleiden van de jongeren naar scholing of werk. De 142 jongeren van Scoren door Scholing hebben dit project gedurende tien weken gevolgd vanaf 2007 tot en met 2011.

De deelnemers van Scoren door Scholing bestonden uit een lastig te bereiken doelgroep. De jongeren zijn doormiddel van social media opgespoord en door het organiseren van een reünie zijn de gegevens verkregen.

Uit de pretest blijkt dat een aantal jongeren last hebben van een vorm van ADHD, ADD, dyslexie, dyscalculie of een depressie dan in de posttest. Volgens Bruffaerts, Bonnewyn & Demyttenaere (2010) hebben studenten die volgens de DSM- IV aan een psychische stoornis lijden een 1,3-15,2 keer zo grote kans hadden om te stoppen met hun studie dan degene zonder psychische stoornis. Dit kan een verklaring geven waarom deze

jongeren geen startkwalificatie hebben en in eerste instantie aan Scoren door Scholing deel namen. Uit onderzoek van Lloyd (1998) blijkt dat jongeren die voortijdig schoolverlaten vallen onder een kwetsbare doelgroep die sneller met middelengebruik in aanraking komen dan jongeren die school af maken. Wanneer er gekeken wordt naar de jongeren van Scoren door Scholing gebruikt bij de pretest meer dan de helft van de jongeren drugs en overige middelen. Daarnaast heeft bijna de helft van de jongeren een schuld.

Uit dit onderzoek is gebleken dat er een aantal significante verschillen zijn gevonden in de posttest. Zo blijkt dat ruim de helft van de jongeren aan het werk is en kan er worden geconcludeerd dat er een verandering heeft plaats gevonden bij deze groep. Het aantal jongeren met een diploma is in de posttest procentueel gestegen, er kan echter geen significant verschil gevonden worden met de one side binomial test. Het is van belang dat jongeren een diploma halen, gezien het feit dat er een relatie wordt gevonden tussen scholing en risicofactoren met betrekking tot gezondheid. Mensen met een lagere opleiding zullen sneller risicogedrag vertonen als roken, overgewicht en een lage mate van intellectuele inspanning (Freudenberg & Ruglis 2007). Daarnaast is het aantal jongeren dat problemen ervaart significant toegenomen.

Het aantal jongeren dat in aanraking komt met justitie is significant verminderd. Het aantal jongeren met een relatie en een kind is significant toegenomen, een verklaring hiervoor kan zijn dat de jongeren ouder worden en zich in een nieuwe levensfase bevinden.

Uit de posttest blijkt dat de sociale omgeving van de deelnemers niet geheel aansluit bij de behoefte van de doelgroep. Zo bestempelt een vierde het contact met vrienden als matig tot voldoende. Het contact met moeder wordt over het algemeen als goed ervaren, echter heeft de helft van de deelnemers geen contact met vader en bestempelt een derde dit contact als onvoldoende tot matig. Gezinsfactoren zoals huwelijk, scheiding, ziekte, overlijden, volwassenen die bij het gezin komen, volwassenen die het gezin weer verlaten, verhuizingen naar verschillende buurten en scholen, hebben allemaal invloed op het voortijdig verlaten van school (Alexander, et al., 1997). De jongeren van Scoren door Scholing geven aan met een aantal van deze factoren te maken hebben gehad. Dit zou van invloed kunnen zijn op het voortijdig verlaten van school.

Er wordt geen significant verschil gevonden in de vermindering van de hulpverlening, en drugs. Daarentegen is er een toename te zien van de consumptie van alcohol en het aantal deelnemers met een schuld. Er is geen verschil gevonden in de vermeerdering van het aantal personen met een diploma.

Er zit weinig verschil tussen de pretest van de hele groep en de pretest van de selecte groep, er worden geen significante verschillen gevonden met de one side binomial test. Met dit gegeven kan worden geconcludeerd dat de selecte groep representatief is voor de hele groep.

Een punt van kritiek is dat een aantal vragenlijsten mondeling zijn afgenomen, hierdoor zouden er sociaal wenselijke antwoorden gegeven kunnen zijn. Daarnaast is er een kans dat er belangrijke gegevens uit de intakeformulieren, zoals het noteren van een stoornis, missen. Ook is de nationaliteit bij niet alle deelnemers bekend, waardoor hier wellicht een afwijking in de resultaten kan zitten.

Verder resteert de vraag of jongeren geld moeten krijgen voor deelname aan een project waar de deelnemer zelf bij geholpen is. Echter blijkt dat zonder een vergoeding de deelnemers weinig gemotiveerd zijn en een uitkering voor langere tijd kost meer geld.

De jongeren die deel hebben genomen aan Scoren door Scholing, zijn op een aantal punten significant vooruit gegaan, echter of het project de aanleiding hiervoor is geweest dat kan niet geconcludeerd worden, meerdere externe factoren kunnen hierbij een rol spelen. Hierbij kan gedacht worden aan rijping, de invloed van leeftijdgenoten en andere omgevingsfactoren.

Aanbevelingen verder onderzoek en praktijk

Om een representatief beeld van het project te krijgen had er vanaf de start van het project in 2007 naast de groep deelnemers een controle groep aanwezig moeten zijn, dit kan doormiddel van een RCT of twee soortgelijke projecten met elkaar te vergelijken. Daarnaast had er een directe nameting en follow-up metingen uitgevoerd moeten worden. In dat geval kan er een conclusie over het project getrokken worden.

Als laatste geven de jongeren aan dat ze graag iemand zouden willen hebben die een adviesfunctie kan vervullen. Door de beperkte sociale omgeving kunnen ze elders geen advies inwinnen waar wel behoefte aan is. Wellicht kan Vitesse Betrokken hierbij een rol spelen in de nazorg.

Literatuur

- Alexander, K. L., Entwisle, D. R. & Horsey, C. S. (1997). From first grade forward: early foundations of high school dropout. *Sociologie of Education*, 70, 87-107.
- Allen, J. & Meng, C. (2010). *Voortijdig schoolverlaters: aanleiding en gevolgen*. Research centrum voor onderwijs en arbeidsmarkt: Maastricht University.
- Amato, P. R., & Afifi, T. D. (2006). Feeling caught between parents: adult children's relations with parents and subjective well-being. *Journal of Marriage and Family*, 68, 222-235.
- Baarda, B. (2009). *Dit is onderzoek! Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*. Houten: Uitgeverij Noordhoff.
- Boelema, S., ter Bogt, T., van den Eijnden, R. & Verdurmen, J. (2009). *Fysieke, functionele en gedragsmatige effecten van alcoholgebruik op de ontwikkeling van 16-18 jarigen*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Boardman, J. D., Finch, B. K., Ellison, C. G., Williams, J. S., and Jackson, J. S. (2001). Neighborhood disadvantage, stress, and drug use among adults. *Journal of Health and Social Behavior*, 42, 151-165.
- Bruffaerts, R., Bonnewyn, A. & Demyttenaere, K. (2010). Effect van vroege psychische stoornissen op opleidingsniveau in België, een bevolkingsstudie. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 52 (3), 133-142.
- Casey, B. J., Jones, R. M., & Hare, T. A. (2008). The adolescent brain. *National Institute of Health*, 1124, 111-126.
- Crone, E. A., & van der Molen, M. W. (2007). Development of decision making in school-aged children and adolescents: evidence from heart rate and skin conducted analysis. *Child Development*, 78 (4), 1288-1301.
- Cheng, T. C. & Lo, C. C., (2011). A longitudinal analysis of some risk and protective factors in marijuana use by adolescents receiving child welfare services. *Children and Youth Services Review*, 33 (9), 1667-1672.
- De Vries, R., Wolbers, M. & van der Velden, R. (2004). *De arbeidsmarktpositie van schoolverlaters en werkenden zonder startkwalificatie*. Den Haag: Raad voor werk en inkomen.
- Gemeente Arnhem. (2010). Aanval op de uitval. *Aanpak voortijdig schoolverlaten in de regio Arnhem 2008-2010*. 1-36.
- Fergusson, D. M., & Woodward, L. J. (2002). Mental health, educational, and social role outcomes of adolescents with depression. *Arch Gen Psychiatry*, 59, 225-231.

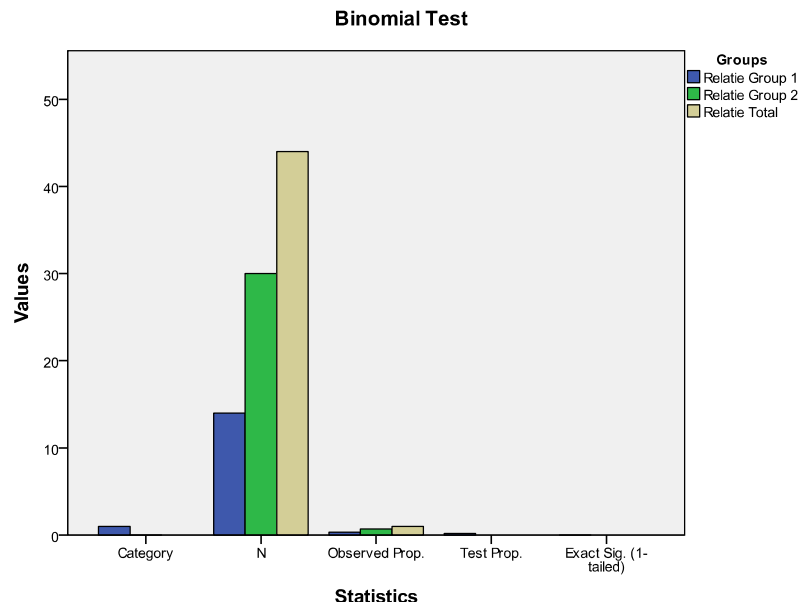
- Freudenberg, N. & Ruglis, J. (2007). Reframing school dropout as a public health issue. *Preventing Chronic Disease*, 4 (4), 1-11.
- Hasselt, N. (2010). *Preventie van schadelijk alcoholgebruik en drugsgebruik onder jongeren*. Utrecht: Trimbos Instituut.
- Groen & Heesen (2009). *Evaluatie Scoren door Scholing 2008/2009*. 1-13.
- Jekielek, S. M. (1998). Parental conflict, marital disruption and children's emotional well-being. *Social Forces*, 76 (3), 905-35.
- Latimer, W. & Zur, J. (2010). Epidemiologic trend of adolescent use of alcohol tobacco and other drugs. *Child Adolescent Psychiatric*, 19, 451-464.
doi:10.1016/j.chc.2010.03.002.
- Lee, S., Tsang, A., Breslau, J., Aguilar-Gaxiola, S., Angermeyer, M., Borges, G., ... Kessler, R. C. (2009). Mental disorders and termination of education in high-income and low- and middle-income countries: epidemiological study. *The British Journal of Psychiatry*, 194, 411-417. doi:10.1192/bjp.bp.108.054841.
- Lloyd, C. (1998). Risk factors for problem drug use: Identifying vulnerable groups. *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 5 (3), 217-232.
- MCLanahan S., & G. Sandefur.(1994). *Growing up with a single parent. What hurts, what helps?* Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Monshouwer, K. (2008) *Welcome to the house of fun. Epidemiological findings on alcohol and cannabis use among Dutch adolescents*. Proefschrift Universiteit Utrecht.
- Pintrich, P. R. & Groot, E. V., de (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 82 (1), 33-40.
- Rumberger, R. W. (2001). Why students drop out of school an what can be done? *Paper prepared for the conference, "dropouts in America: How severe is the problem? What do we know about interverntion en prevention?"* Harvard University, 1-45.
- Schraven., M. (2010). Overzicht projecten Stichting Vitesse Betrokken. *Voetbal als voertuig voor sociale integratie voor jongeren en jeugd*. 1-7.
- Steinberg, L. (2005). Cognitive and affective development in adolescence. *Trends in Cognitieve Sciences*, 9 (2), 1364-6613. doi:10.1016/j.tics.2004.12.005.
- Steinberg, L. (2007). Risk taking in adolescence. New perspectives from brain and behavioral science. *Association for in Psychological Science*, 16 (2), 55-59.
- Ter Bogt, T., van Lieshout, M., Doornwaard, S. & Eijkemans, Y. (2009).

Middelengebruik en voortijdig schoolverlaten. Twee onderzoeken naar de actuele en gepercipieerde rol van alcohol en cannabis in relatie tot spijbelen, schoolprestaties, motivatie en uitval. Utrecht: Trimbos Instituut.

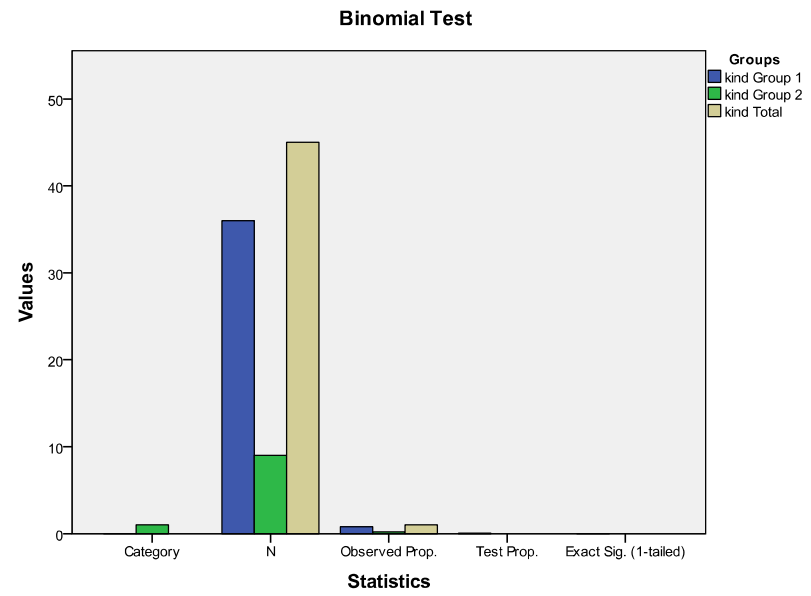
- Traag, T., & van der Velden, R. K. W. (2011). Early school-leaving in the Netherlands: the role of family resources, school composition and background characteristics in early school-leaving in lower secondary education. *Irish Educational Studies*, 30 (1), 45-62. doi:10.1080/03323315.2011.
- Van de Mheen, D., Snoek, A., Wits., E. & Van der Stel, J. (2011). Kwetsbare groepen jeugdigen en (problematisch) middelengebruik: visie en interventiematrix. *Precirculatiepaper Forum Alcohol en Drugs Onderzoek*. 1-15.
- Verdugo, R. (2011). The Heaven may fall: school dropouts, the achievement gap, and statistical bias. *Education Urban Society*, 43 (2), 184-204. doi:10.1177/0013124510379875.
- Westenberg, M., Donner, C. Los, A. & Veenman, M. (2009). Rijping en schooluitval. *Een pilot naar schooluitval bij (V)MBO-ers vanuit ontwikkelingsperspectief*. Universiteit Leiden: Faculteit der Sociale Wetenschappen.

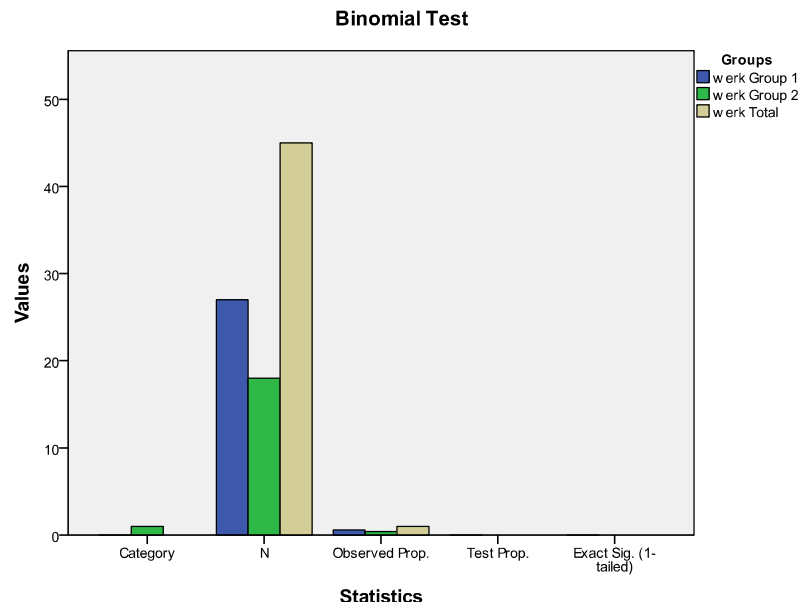
Bijlage

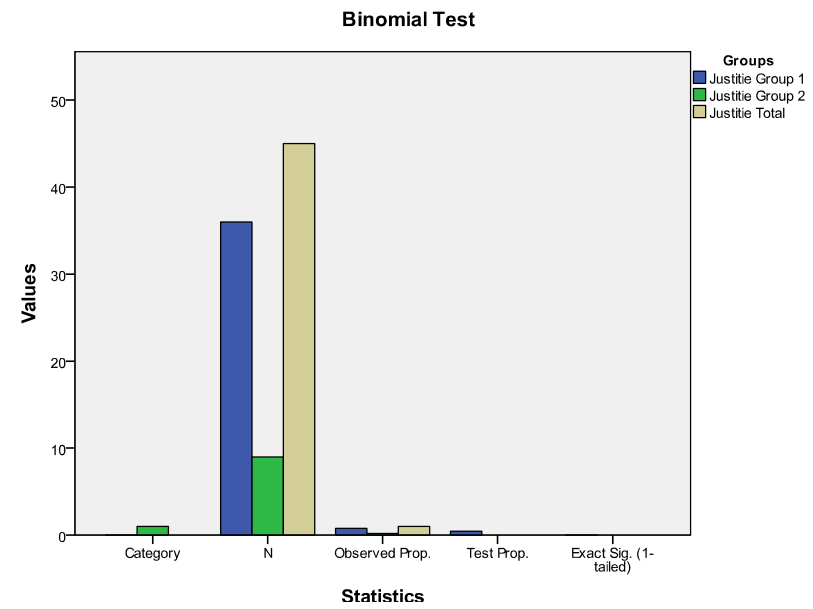
Figuur 3: one-sided binomial test with $p = .02$, Relatie

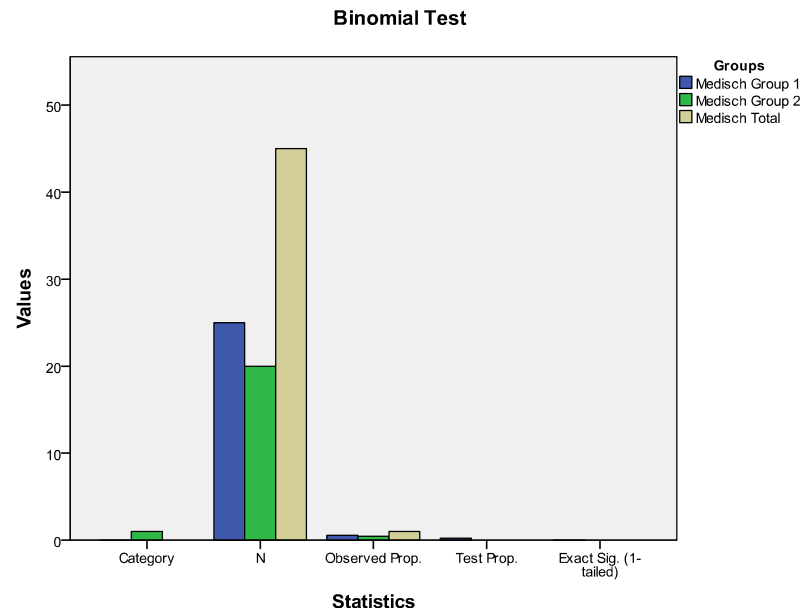
Figuur 4: one-sided binomial test with $p = .00$, Kinderen

Figuur 5: one-sided binomial test with $p = .00$, Werk

Figuur 6: one-sided binomial test with $p = .00$, Justitie

Figuur 7: one-sided binomial test with $p = .00$, Stoornissen

Vragenlijst Scoren door Scholing

Deze vragenlijst kan volledig ANONIEM worden ingevuld, er wordt vertrouwelijk omgegaan met de informatie.

Ik heb meegedaan aan Scoren door Scholing

Geslacht

Ja Nee

Man Vrouw

Leeftijd

..... jaar

Nationaliteit

.....

Ik woon

Zelfstandig Samen Bij mijn biologische ouders

Bij mijn moeder Bij mijn vader Soms bij mijn moeder/soms bij mijn vader

Anders, namelijk .....

Ja Nee Nee, maar wel gehad

Heb je een relatie?

Hoe lang?

.....

Heb je kinderen?

Ja Zwanger Nee

Toen ik klaar was met Scoren door Scholing

School Werk Anders, namelijk .....

ging ik naar

Mijn leven krijgt het volgende cijfer

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

School/werk

1. Na Scoren door Scholing heb ik mijn opleiding afgerond

Ja Nee Ik ben nog bezig

2. Hoeveel jaar ben je na Scoren door Scholing nog naar school geweest?

0,5 jaar 1 jaar 1,5 jaar 2 jaar 2,5 jaar

3 jaar 3,5 jaar 4 jaar 4,5 jaar 5 jaar

3. Wat is je hoogst gevolgde opleiding

Basisschool VMBO Praktijk/Basis VMBO Kader/Theorie

MBO niveau 1/2 MBO niveau 3/4 HBO/WO

4. Heb je je diploma behaald?

Ja Nee Ik ben nog bezig

5. Wil je nog verder studeren?

Ja Nee

6. Heb je nu werk?

Ja Nee

Anders, namelijk .....

7. Wat voor werk doe je?

.....

8. Ben je tevreden over je baan?

Niet tevreden Redelijk tevreden Tevreden

9. Wat voor werk zou je willen doen?

.....

10. Hoe ben je bij deze baan terecht gekomen?

Door Scoren door Scholing

Anders, namelijk .....

